ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри
_____ Ганна ОМЕЛЬЧЕНКО
(протокол «01» вересня 2025 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Професійна етика лікаря ветеринарної медицини

освітньо-професійна програма «Ветеринарна медицина»
спеціальність 211 Ветеринарна медицина
галузь знань 21 Ветеринарна медицина
рівень вищої освіти Магістр
факультет ветеринарної медицини

Полтава
2025/2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни Професійна етика лікаря ветеринарної медицини для здобувачів вищої освіти

за освітньо-професійною програмою «Ветеринарна медицина»

спеціальності 211 Ветеринарна медицина.

Мова викладання: державна

Розробник: Киричко Олена, доцент кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин, кандидат ветеринарних наук, доцент

«01» вересня 2025 року _____ Олена КИРИЧКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Ветеринарна медицина»

«01» вересня 2025 року _____ Борис КИРИЧКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина»
протокол від «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності _____ Надія ДМИТРЕНКО

©ПДАУ 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	**90**
Кількість кредитів	3,0
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (*обов'язкова чи вибіркова*)	Обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	211ВЕТ_мд_2021
Семестр	9
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	28
Самостійна робота (годин)	46
Форма семестрового контролю	Залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати теоретичні та практичні знання щодо певного порядку службових відносин, правомірну поведінку спеціаліста, ставлення до роботи. культуру професійних дій, регламентовану сформованими у суспільстві соціальними нормами, загальнолюдськими цінностями, чинним законодавством.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Філософія, Історія та культура України, Фізіологія тварин, Патологічна фізіологія, Акушерство, гінекологія та біотехнології відтворення тварин, Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія, Ветеринарна фармакологія, Внутрішні хвороби тварин, Епізоотологія, Ветеринарно-санітарна експертиза.

4. Компетентності:

- загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
ЗК 15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного, демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.
ЗК 16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя.
ЗК 17. Здатність працювати в команді та навички міжособистісної взаємодії.

- фахові:

ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.
ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
ПРН 13. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.
ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
ПРН 22 Спілкуватись в усній та письмовій формі державною, іноземною мовою у професійній діяльності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання *(визначений освітньою програмою)*	**Очікувані результати навчання навчальної дисципліни**
ПРН 9.	Пропонувати та використовувати доцільні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
ПРН 13.	Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.
ПРН 18.	Знати правила та вимоги біоетики та добробуту тварин.
ПРН 22.	Спілкуватись у професійній діяльності.

6. Методи навчання і викладання

Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж), наочні (ілюстрування, демонстрування, спостереження), практичні методи (практичні вправи, робота з навчально-методичною літературою: тезування, анотування, підготовка реферату), методи формування навчальних інтересів (створення ситуації інтересу навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), комп'ютерні, мультимедійні (використання мультимедійних презентацій).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття про професійну етику лікаря ветеринарної медицини та її завдання.
Тема 2. Нормативна етика та основні критерії моральної оцінки.
Тема 3. Спеціаліст ветеринарної медицини у робочому колективі.
Тема 4. Лікар ветеринарної медицини і власник тварини.
Тема 5. Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.
Тема 6. Ветеринарна ерологія та ятрогенія.
Тема 7. Основні вчення про гуманне відношення до тварин у різних галузях використання.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 211ВЕТ_мд_2021			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Поняття про професійну етику лікаря ветеринарної медицини та її завдання.	10	2	2	6
Тема 2. Нормативна етика та основні критерії моральної оцінки	12	2	4	6
Тема 3. Спеціаліст ветеринарної медицини у робочому колективі.	13	2	4	7
Тема 4. Лікар ветеринарної медицини і власник тварини.	13	2	4	7
Тема 5. Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.	13	2	4	7
Тема 6. Ветеринарна ерологія та ятрогенія.	17	4	6	7
Тема 7. Основні вчення про гуманне відношення до тварин у різних галузях використання.	12	2	4	6
Усього годин	**90**	**16**	**28**	**46**

8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 211ВЕТ_мд_2021
Тема 1. Поняття про професійну етику лікаря ветеринарної медицини та її завдання.	2
Тема 2. Нормативна етика та основні критерії моральної оцінки	4
Тема 3. Спеціаліст ветеринарної медицини у робочому колективі.	4
Тема 4. Лікар ветеринарної медицини і власник тварини.	4
Тема 5. Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.	4
Тема 6. Ветеринарна ерологія та ятрогенія	6
Тема 7. Основні вчення про гуманне відношення до тварин у різних галузях використання	4
Разом	**28**

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 211ВЕТ_мд_2021
Тема 1. Поняття про професійну етику лікаря ветеринарної медицини та її завдання.	6
Тема 2. Нормативна етика та основні критерії моральної оцінки	6
Тема 3. Спеціаліст ветеринарної медицини у робочому колективі.	7
Тема 4. Лікар ветеринарної медицини і власник тварини.	7
Тема 5. Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.	7

Тема 6. Ветеринарна ерологія та ятрогенія	7
Тема 7. Основні вчення про гуманне відношення до тварин у різних галузях використання	6
Разом	**46**

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти не передбачена навчальним планом.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання /результатів навчання
ПРН 9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.	Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: - опитування; - виконання практичних завдань; - виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 13. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.	Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: - опитування; - виконання практичних завдань; - виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.	Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: - опитування; - виконання практичних завдань; - виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 22 Спілкуватись в усній та письмовій формі державною, іноземною мовою у професійній діяльності.	Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: - опитування; - виконання практичних завдань; - виконання завдань самостійної роботи.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання завдань практичних занять	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Поняття про професійну етику лікаря ветеринарної медицини та її завдання.	8	4		12
Тема 2. Нормативна етика та основні критерії моральної оцінки	8	4		12
Тема 3. Спеціаліст ветеринарної медицини у робочому колективі.	8	4		12
Тема 4. Лікар ветеринарної медицини і власник тварини.	8	4		12
Тема 5. Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.	8	4		12
Тема 6. Ветеринарна ерологія та ятрогенія	8	4		12
Тема 7. Основні вчення про гуманне відношення до тварин у різних галузях використання	8	4	16	28
Разом	**56**	**28**	**16**	**100**

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
	Опитування
7-8	Показано знання основного матеріалу теми на 90-100%. Показано всебічні, систематичні і глибокі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу, узагальнення та аналізу інформації щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування, знання правил та вимог біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
5-6	Показано знання основного матеріалу теми на 74-89%. Показано достатнє знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми, узагальнення та аналізу інформації щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування, знання правил та вимог біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
3-4	Показано знання основного матеріалу теми на 60-73%. Показано низькі знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
2	Показано знання основного матеріалу теми на 40-59%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
1	Показано знання основного матеріалу теми 35-39%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	Відсутність здачі або показано знання основного матеріалу теми до 35%.

Розподіл балів	Критерії оцінювання
	Виконання завдань лабораторних занять
4	здобувач вищої освіти змістовно підготувався до заняття, веде себе активно, активно приймає участь у дискусії щодо теми заняття.
3	Показані добрі знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми. Відповіді на питання не достатньо повні.
1-2	Показано знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	здобувач вищої освіти не підготувався до заняття, не приймає участь у дискусії щодо теми заняття або відсутній.
	Виконання самостійної роботи (реферат)
14-16	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
10-13	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, але містить дані, що застаріли або не відповідають дійсності. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
1-9	Матеріал подано нелогічно. Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам. Дуже слабо відкрита тема
0	Не здано.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: мультимедійний проєктор, ноутбук.

13. Політика навчальної дисципліни

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. У разі отримання незадовільної оцінки з дисципліни на іспиті здобувач вищої освіти має право на перескладання іспиту викладачу або комісії.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, зокрема при опитуванні, виконанні завдань самостійної роботи, написанні рефератів.

Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється у формі написання конспектів лекцій та виконанні рефератів.

Можливе визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти. Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки.

У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати оцінювання згідно порядку оскарження результатів контрольних заходів, який прописаний у Положенні про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Панько І.С. Професійна етика лікаря ветеринарної медицини. Біла Церква, 2006. 272 с.
2. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. Харків, 2014. 258 с.
3. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Біоетика та біобезпека: Підручник. К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
4. Киричко О.Б. Курс лекцій з професійної етики лікаря ветеринарної медицини. Полтава, 2007. 56 с.
5. Киричко О.Б. Курс лекцій з дисципліни «Професійна етика». Полтава, 2015. 48 с.
6. Бердник В.П., Киричко О.Б. Методичні рекомендації для виконання самостійних робіт з дисципліни «Професійна етика». Полтава, 2015. 36 с.
7. Панько І.С. Методичні рекомендації: Деонтологічна підготовка лікаря ветмедицини. Біла Церква, 1996. 16 с.
8. Панько І.С. Служить людям ветереринарія: посібник. Київ: Урожай. 2005. 216 с.
9. Казаков Ю.М., Треумова С.І., Боряк В.П., Чекаліна Н.І., Трибрат Т.А., Шуть С.В., Деонтологія і етика в клінічній практиці. Частина 1.: навчальний посібник. Полтава, 2014. 213 с.

Допоміжні

1. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин».
2. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження».
3. Малахов В. Етика: навчальний посібник. К.: Либідь, 2000. 382 с.
4. Маляр-Газда Н. М., Локота Є. Ю., Костенко_С. Б. Етика та деонтологія у медицині : навч. посіб. Ужгород : УжНУ «Говерла», 2024. 163 *с.*
5. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. Харків, 2014. 258 с.
6. Гуральська С. В., Буднік Т. С., Пінський О. В., Кот Т. Ф., Захарін В. В., Євтух Л. Г., Шнайдер В. Л. Професійна етика лікаря ветеринарної медицини: дилеми, стрес, моральність. Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Ґжицького. Серія: Ветеринарні науки, 2025. Т. 27. № 119. С. 46-50.
7. Яценко П.І. Мораль, лікарська етика і медичне право. *Український стоматологічний альманах,* 2016. № 2. С. 82 – 85.
8. Петровська Т. В., Курдибаха О. М. Конфліктологія: навч. посібник. К. : Видавець Позднишев, 2024. 193 с.
9. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів. 2025. 240 с.
10. Основи біобезпеки та благополуччя тварин / Недосєков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П. та ін. Ніжин, 2021. 252 с.
11. Копочинська Ю.В., Латенко С.Б. Основи деонтології: навчальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 87 с.
12. Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. 60 с.
13. Киричко О. Б., Тітаренко О.В. Основні засади у забезпеченні добробуту тварин. *Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин*: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 23–24 листопада, 2022 р. Полтава, 2022. С. 75-76.
14. Тітаренко О.В., Киричко О.Б. Біоетичні аспекти біобезпеки. Міжнародна науково-практична конференція «Біобезпека, захист та благополуччя тварин», 28 листопада 2023 р, м. Київ: Збірник матеріалів конференцій з ветеринарної медицини, Науково-методичний центр ВФПО. Київ, 2023. С. 74-77.
15. Киричко О. Б., Кулинич С. М., Шостя А. М., Тітаренко О. В., Коломак І. О. Біоетичні аспекти благополуччя тварин в освіті та науці у період сучасних глобальних криз та конфліктів. Education and science in the period of global crises and conflicts in the 21st century: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS Publishing Services, 2023. P. 327-331.

Інформаційні ресурси

1. Панько І.С. Професійна етика лікаря ветеринарної медицини. URL: http://ni.biz.ua/7/7_16/7_163047_vvedenie.html
2. Ветеринарна деонтологія URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7899/1/Veterynarna%20deontolohiia.pdf
3. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text
4. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text